İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi - Sayı 42 / Bahar 2016
Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi
Süreli Elektronik Dergi
Copyright - 2016 Bütün Hakları Saklıdır
E-ISSN: 2147-4524

Avusturya'da Yaşayan Türkiye Kökenli Göçmenlerin Medya Kullanımı Üzerine Bir İnceleme

A Survey About Media Usage of the Immigrants from Turkey in Austria

Celal HAYIR, Dr., E-posta: hayircelal@gmail.com

Anahtar Kelimeler:

Göç, Türkiye Kökenli Göçmenler, Avusturya, Medya ve Entegrasyon, Medya Kullanımı

Öz

Avrupa'nın ana gündem maddesini bugün göçmenlik sorunu belirlemektedir. Avrupa'nın diğer ülkelerinde olduğu gibi, dünyanın çeşitli ülkelerinden göçmenlerin yaşadığı, çokkültürlü bir toplumsal yapıya sahip Avusturya'da göç olgusu ülke gündeminin ilk sırasında yer almaktadır. Göçmenler ve medya merkezli bu çalışmanın konusunu Avusturya'da yaklaşık elli yıllık geçmişi olan Türkiye kökenli göçmenlerin medya kullanımı bağlamında kitle iletişim araçları ile olan ilişkisi oluşturmaktadır. Bu çalışmada, Avusturya'da yaşayan Türkiye kökenli göçmenlerin geleneksel ve yeni medya araçlarında daha çok anadillerindeki yayınları takip ettikleri yönde bulgulara ulaşılmıştır. Diğer yandan da Avusturya medya kurumlarının gerek yabancılara yönelik olumsuz tutumları ve gerekse içeriksel eksikliği göçmenlerin kendi dillerindeki yayınları takip etmeye yönelttiği saptanmıştır. Ayrıca, çalışmada Türkiye kökenli göçmenlerin Avusturya'ya göçü ve konumu üzerine kısa bir değerlendirme yapılmaktadır. Göçmenlik olgusunun, medya ve entegrasyon başlığı altında çok kültürlü bir toplumda kitle iletişim araçlarının toplumsal entegrasyon konusundaki rolü ve önemine dikkat çekilmektedir. Bu çalışmada yayınlanmış iki raporun[1] verilerinin analizi ve ilgili yazılı kaynakların incelenmesi yöntem[2] olarak uygulanmıştır.

Keywords:

Migration, Immigrants from Turkey, Austria, Media and Integration, Media Usage

Abstract

Contemporarily, migration issue is the main problem in Europe. Migration is the first issue on the agenda of Austria, which has a multicultural society, and where various migrants have been living together from different kinds of cultures all over the world, as all of the other European countries are. Based on migrants and mass media, this research covers the relation with mass media of the immigrants, coming from Turkey who have 50 years past in Austria. In this study, it is possible to say that the immigrants, coming from Turkey following traditional and new mass media, follow their mother language's media productions. On the other hand, Austrian media organizations' both negative attitudes against to the foreigners and the content of lacking have caused the immigrants to follow their mother languages media productions. In this study, pre-during-and post-migration process of the immigrants, coming from Turkey to Austria, is reviewed briefly. Social integration role of mass media is emphasized in a multicultural society under the theme of media and integration. In the study, two published reports' data and relevant references' analysis are used as a method.

1 Bu raporlar; "Mediennutzungsverhalten von Muslimen in Österreich" (Hajek ve Siegl, 2012), "GFK Migranten und Fernsehen in Österreich" (Potkanski, 2010).

2 İstatistik raporları, "bir araştırmada gereksinim duyulan önemli bir kaynaktır. Araştırma konusuna bağlı olarak istatistiksel bilgilere gereksinim duyulabilir". Veri, "bir sonuca ulaşmak için elde edilen belge, bilgi , dayanak ve ip uçlarıdır. "Araştırma konusuna giren olgularla ilgili verilerin (bilgilerin) bulundukları yerler ve araçlar veri kaynaklarını oluşturur". Veri toplama teknikleri yöntem olarak yazılı kaynaklar, gözlem, içerik çözümlemesi, görüşme ve soru kağıdı kategorilerinde sınıflandırılmaktadır. Yazılı kaynaklar ise; kitaplar, bilimsel dergiler, gazeteler, makale, süreli yayınlar, yazılı belgeler, arşivler, istatistik sonuçları, raporlar, internet vs.dir (Aziz, 2013: 61-92).

Giriş

Son birkaç yılda, özellikle Suriye'de yaşanan savaşın gittikçe uzaması, şiddettin artması ve ülkenin yerle bir olması, ciddi bir insan selinin Türkiye'ye, oradan da Avrupa ülkelerine doğru akın etmesine neden oldu. Göç ve göçmenlik konusu, geçmişte olduğu gibi günümüzde de tüm çıplaklığıyla güncelliğini korumaktadır.

Göç (Migration), göçmenlik (Einwnderung) geçmişte olduğu gibi günümüzde de önemini koruyan bir olgudur. Bir yerden başka bir yere göçmek insanlık tarihi kadar eskidir. Almanca Duden sözlüğünde göç kelimesi Latince migrare fiilinden gelmektedir. "Bir yerden başka bir yere taşınmak", veya "Bir yerden başka bir yere göçmek" anlamında kullanılmaktadır (1999: 2583). Treibel'in (2003: 21) tanımına göre, insanlar tarih boyunca tek tek, gruplar halinde ya da topluca zorunlu veya isteğe bağlı olarak bir başka topluma ve bölgeye göç halinde olmuşlardır.

- Göç konusu üzerine farklı kişilerce şu benzer tanımlar yapılmıştır (aktaran,Treibel, 2003: 19):
- Göç, kişilerin her türlü yer değiştirmesidir (Hofmann-Nowotny, 1970: 107).
- Göç, isteğe bağlı olarak ya da zorunlu, bir süreliğine ya da süresiz olarak her türlü fiili ikametgah değişimidir (Heberle, 1955: 2).
- Göç, ait olunan toplumsal grubu değiştirmektir... Fiziksel olarak insanların başka bir yere hareket etmesidir. Gerçekte insanların toplumsal bir gruptan başka bir gruba geçişidir (Elias ve Scotson 1990: 229).
- Göç, bir bireyin veya grubun, bir toplumdan başka bir topluma geçişi (Eisenstadt, 1954: 1) olarak da tanımlanmaktadır.

Bütün bu düşünceler bize göçün hem benzer yanlarının olduğunu hem de geniş manalarda kullandığını göstermektedir. Dolayısıyla, göç, insanlığın yeryüzünde varoluşuyla ortaya çıkmış bir olgudur; geçmişte olduğu gibi günümüzde de sürekli devam eden bir süreçtir. Göç; insanın farklı coğrafyalar arasındaki hareketi bireysel ya da küçük topluluklar halinde olabileceği gibi, savaş durumlarında kitlesel düzeyde de olabilmektedir. Göç, kısaca ekonomik, toplumsal veya siyasal nedenlerle bireysel ya da kitlesel olarak yer değiştirme eylemi olarak tanımlanmaktadır (Şahin, 2001: 59). Göç etmeye çevresel, siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomi gibi çeşitli etmenler sebep olmaktadır.

Treibel (1999: 21) insanların göç etme nedenlerini şu gerekçelere dayandırır: İnsanlar aşağılandıkları, işkence gördükleri, taciz ve ayrımcılığa uğradıkları için, hayatlarını kurtarmak ve açlıktan ölmemek için göç eder, vatanını terk eder. Göç, göçmenlik çeşitli kavramlarla ifade edilmektedir. Bunlar; işçi göçü, evlilik, aile birleşimi göçü, öğrenci göçü, siyasi göç (politik veya başka nedenlerle iltica etmek, mültecilik) ve isteğe bağlı göç şeklinde sıralanabilir.

Göç ve göçmenlik konusunda 19. yüzyıldan itibaren bazı kuramsal yaklaşımlar ileri sürülmüştür. Göçü açıklamaya çalışan Gravitasyon modeline göre göç iki sebepten kaynaklanmaktadır. Bunlar "Push factors" (itici sebepler) ve "Pull factors" (çekici sebepler) olarak adlandırılmaktadır. Gravitasyon modeline göre ülkeler arasında mesafe arttıkça göç azalmaktadır, yani bu durum göçe olumlu ya da olumsuz yönde etki etmektedir (Soytürk, 2010: 2317). Pull factors teorisine göre yeni vatanda (gidilmek, ulaşılmak istenen yerde) bir takım çekici faktörler vardır ve bunlar göçmenleri oraya çekmektedir, oraya yönelmelerine etki etmektedirler. Örnek olarak: Özgürlük, yaşam standardı, iş gibi koşulları göstermek mümkündür. Push factors teorisine göre ise insanları vatanından uzaklaştıran dayanılmaz, tehditkar temelde itici sebepler üzerinde durmaktadır. Bunlar doğal felaketler, toprak kıtlığı, işsizlik, yoksulluk, ayırımcılık, iç savaş veya devletlerarası savaş, darbeler, devrimler, siyasal baskı, şiddet, yabancılaşma ve hayal kırıklığı olabilmektedir (Nuscheler, 1995: 32).

Günümüzde göçün özellikle yoğun bir şekilde ileri kapitalist Batı (Avrupa) devletlerine doğru evrilmesinin nedenini, Mehmet Soytürk, sermaye birikimi ve ekonomik gelişmelerle ilgili olduğuna dikkat çekmektedir (2012: 2316). İnsanlar göç ettikleri yerlere kendine ait oldukları kültürlerini de birlikte götürürler. Kröll (2011: 74), kültürü insanoğlunun dünyası olarak tanımlamaktadır. . Göçen insanların vardıkları yerde, kendileri için yabancı olan kültüre entegre olup o kültürün gelenek-görenek ve toplumsal norm ve yasaları içerisinde hem kendi kültürel alışkanlıklarını, dilini ve dinini korumak hem de göç ettikleri kültüre uyum sağlamak durumundadırlar. Entegrasyon, Almanca Duden sözlüğünde "integer" ve Yunanca "entagros" kelimesinden gelmektedir. Anlamı "dokunulmamış, bozulmamış, tam, bütün" anlamlarını içermektedir (Zauner, 2011: 66).

Dolayısıyla entegre olmak, gidilen yerdeki yeni yaşam şekline, yeni iş koşullarına, yeni geleneksel değerlere ve değer sistemlerine uyum sağlamaktır. Göç edilen ülkede toplumsal entegrasyonun ve uyumun sağlanması için de bazı temel alanlarda ilerleme sağlanması gerekmektedir. Örneğin: iş, istihdam olanakları sunmak; eğitim ve sağlık hizmetlerinden eşit düzeyde yararlanmak; politik alanda kendini ifade edebilme olanağı yaratmak; sosyal hizmetler ve sosyal güvenlik sisteminden eşit düzeyde faydalanmak; diğer birçok alanda da yerli halkla aynı düzeyde fırsat eşitliği sunmak ve toplumsal sisteme ait olduğu duygusunu güçlendirmek.

Bütün bu sayılanlar çokkültürlü bir tolumda toplumsal entegrasyonun tam olarak sağlanması konusunda atılması gereken adımlardır.

Medya ve Entegrasyon

İletişim bir entegrasyon sürecidir (Herczeg, 2010: 178), insan olarak gerçekleştirdiğimiz her türlü faaliyettir, yaptığımız aktivitedir, bir başkasıyla konuşmamızdır, izlediğimiz televizyondur, okuduğumuz gazetedir, davranış biçimimizdir, dışarıda gördüğümüz reklam panosudur, duvarda asılı bir tablodur. Tüm etkinliklerimizin, ilişkilerimizin adı iletişimdir (Zıllıoğlu, 1996: 1). "Kitle iletişimi ise ağırlıklı olarak kitle iletişim araçlarıyla dolayımlanmış iletişim edimine karşılık

gelmektedir" (Güngör, 2011: 199). Yaşadığımız çağda, kitle iletişim araçları, diğer bir deyişle medya teknolojisi günlük yaşamımızda oldukça önemli bir yere sahiptir. "İletişim teknolojileri değişimin başlıca itici gücüdür" (McQuail ve Windahl, 2010: 11). İletişim teknolojisinde yaşanan gelişmeler, ilerlemeler bu teknolojinin kitleler tarafından yaygın olarak kullanılmasına yol açmaktadır. İletişim teknolojisindeki bu hızlı gelişim-dönüşüm süreci insanlararası, gruplararası, toplumlararası, kültürlerarası ve ülkelerarası iletişim imkânlarını kolaylaştırmaktadır. McLuhan'ın meşhur deyimiyle dünya küçük bir köye dönüşmektedir. Artık, bulunduğumuz yerden dünyanın en ücra köşesindeki insanlarla rahat bir şekilde iletişime geçip, çeşitli ihtiyaçlar doğrultusunda bilgi ve kültürel paylaşımları gerçekleştirmek mümkün hale geldi. Değişik kültürler hakkında bilgi sahibi olmak söz konusudur. Kitle iletişim araçları aracılığıyla spordan siyasete, sanattan eğlenceye uzanan birçok alanda bireyin içinde şekillendiği, bütün gündelik yaşam deneyimleri, toplumsal süreçleri algılayıp anlamlandırabiliyoruz. "Toplumlar ve kültürler gerçekte iletişim ile var olurlar, iletişim ile varlıklarını sürdürürler; iletişim ile ya da iletişimin paylaşılmasıyla gelişebilirler" (Çamdereli, 2008: 15). Kitle iletişimi geçmişten, Roma döneminden, bugüne sürekli gelişerek, ilerleyerek var olmuş ve insanlık tarihi kadar eski, insanlık tarihiyle özdeş, insanlık tarihine bağımlı toplumsal bir olgudur (Çamdereli, 2008: 16). Kitle iletişimi, yazılı, işitsel, görsel ve dijital bir gelişim çizgisinde gelişim göstermiştir ve bu doğrultuda ürettiği teknoloji; gazete, TV, sinema, reklam, internet, telefon vs. sayesinde bugün insanlar çok hızlı bilgi alış verişi içerisindedirler.

Kitle iletişim araçlarının beş temel işlevi vardır. Birincisi; tiyatro, dans, sanat, edebiyat, müzik, spor ve oyun gibi programlarla toplumu eğlendirmek, hoşça vakit geçirmesini sağlamak ve eğlendirmek. İkincisi; toplumu fiziki ve sosyal çevrede olup biten gelişmeler, sorunlar, olaylar, olgular, durumlar, hakkında haber programları yaparak bilgilendirmek. Üçüncüsü; toplumsal süreçler içinde grup kimliğinin oluşumuna yardımcı olacak kültürel programlar yapmak, bir toplumdaki kültürel sürekliliği devam ettirmek temelinde yayınlar yapmak ve toplumu yeni toplumsal normlar, kültürel değişimler konusunda hazırlamak gibi kültürel işlevi yerine getirmek. Dördüncüsü; bir toplumdaki farklı grupları, toplulukları birbirleriyle etkileşim içerisine girmelerini sağlayarak gruplararası entegrasyonu, toplumsallaşmayı gerçekleştirmek, ortak bilinç ve düşünce birliğini oluşturmak. Beşinci olarak da siyasal işlevi yerine getirmek; siyasal konularda kamuoyu oluşturmak, medya programlarında farklı görüşlerin temsilini sağlamak ve kamuoyu önderlerine, siyasi aktörlere eleştiri yöneltmek ve denetlemektir (Çamdereli, 2008: 107-108). Dolayısıyla, kitle iletişim araçları kamuoyu oluşturma, toplumu eğitme ve haberdar etme, sosyalleştirme, eğlendirme, kültürel devamlılığı sağlama vb. gibi temel işlevleri yerine getirmekle yükümlüdürler (Pürer, 1998: 76).

Yaşadığımız dünyada insanlar büyük kitleler halinde sürekli yer değiştirmektedir. Böylesi bir dönemde faklı kültürel yapılara sahip toplulukların, azınlık grupların entegrasyonu konusunda kitle iletişim araçlarına, diğer bir deyişle medya organlarına ihtiyaç duyduklarını söylemek mümkündür. Son yıllarda göçmenlik, göçmenlerin entegrasyonu konusu, Avrupa kamuoyunu en çok meşgul eden konuların başında gelmektedir. Bu bağlamda, Avusturya önemli bir göçmen ülkesidir ve göçmenlik konusu bu ülke kamuoyunu sıkça meşgul etmektedir. Geißler ve Pöttker gibi pek çok

iletişim bilimciler, entegrasyon sürecinin gerçekleşmesi noktasında medyaya önemli görevler düştüğünün ve medyanın bu süreci aktif olarak desteklemesi gerektiğinin altını çizmektedirler. Geißler ve Pöttker'e göre göçmenlere yönelik medya yayınlarında, göçmenlerin nasıl bir içerikle sunulduğu konusu, önem teşkil etmektedir. Göçmenlerin kültürel anlamda, göç etkileri ülkeye uyum sağlaması kendiliğinden gerçekleşemeyeceği için toplumun birtakım politik ve sosyal çabalar içerisinde olmasını gerekmektedir. Göçmenlerin sürekli olarak medyada negatif bir şekilde sunulması yerine onların pozitif bir çerçevede medya yayınlarına konu olması ve sunulması toplumsal entegrasyon için son derece önemlidir (2006: 13-44).

Kitle iletişim araçları sadece entegrasyon işlevi görmemektedir, onlar aynı zamanda toplumsal bütünleşmenin sağlanmasında önemli katkılar sunmaktadır. Özellikle bu konuda kamu yayıncılığı yapan medya organları titiz davranmalı ve sorumlu yayıncılık ilkesini benimsemelidir. Medya yayınları düşünme, davranış ve tutumlarımıza doğrudan etki ederler, kendimize rol-model alacağımız kişilikler konusunda bizi yönlendirirler (Ceylan, 2009: 48). Burkart (2002: 387), ileri endüstriyel çokkültürlü bir toplumda, faklı etnik grupların entegrasyonun ancak medya organlarının yardımıyla sağlanabileceğini ileri sürmektedir. Maletzka, medyanın entegrasyon fonksiyonunu insanın yaşam deneyimlerinden yola çıkarak toplumu bütünsel bir çerçevede görüp o topluma kendisini ait hissetmek ve özdeşleştirmek konusunda sorumluluğunu yerine getirmek şeklinde tanımlamaktadır (1987: 163).

Medyanın entegrasyon fonksiyonu konusunda çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Bir görüşe göre medya entegrasyonu teşvik etmeli, kamuoyu oluşturmalı ve bununla birlikte göçmenleri medya organlarını kullanma konusunda desteklemelidir. Diğer bir görüşe göre ise, göçmenlerin sürekli medyada olumsuz bir formatla, negatif bir fotoğrafla yansıtılıyor olmaları onları medyadan uzaklaştırmaktadır. Bu durum göçmenlerin entegrasyonunu zorlaştırmaktadır. Kitle iletişim araçları göçmenlerin gelenek, kültürel değer ve normları aracılığıyla içinde bulundukları toplumun kültürel değerlerini ve toplumsal adaptasyonu konusunda eğitici olmalıdır. Böylece daha iyi entegre olacakları iddia edilmektedir. Fakat, bu konuda sıkça yapılan eleştirilere göre, kitle iletişim araçlarının toplumu bölme temelinde yayınlar yaptığı ileri sürülmüştür (Bonfadelli, 2007: 96).

Modern ülkelerde, toplumlarda medya araçları (kitle iletişim) insanlar üzerinde son derece etkilidirler. Günümüze kadar sürekli devam eden göçlerle çokkültürlü toplumlar meydana gelmiştir. Medya kurumları modern toplumlarda faklı etnik yapıdaki toplumların birlikteliğini doğrudan etkilemektedir. İnsanların düşünce ve bilgi oluşumu konusunda bugün medyaya son derece ihtiyaç duyulmaktadır. Yaşadığımız bu küresel dünyada en etkili dördüncü güç olarak adlandırılan medya, milyarlarca insani etkilemektedir. Medya araçları "kapitalist sistem için ekonomik, siyasi ve kültürel açıdan son derece önemli bir yere sahiptir" (Yaylagül, 2010: 7). Yaşadığımız çağda dünya, toplumlar, gruplar hakkında tüm bildiklerimizi medya aracılığıyla, medya teknolojisi üzerinden öğreniyoruz. Buna göre medya, bilginin genişlemesi, yayılmasında ve tüketilmesinde, algılarımızın oluşumunda önemli bir rol üstlenmektedir (Yıldız, 2006: 37-38).

Avusturya Medyası ve Göçmenlere Yönelik Tutumu

Avusturya'da medya kurumlarına yönelik yapılan bir araştırmada 2014 itibariyle toplamda 14 adet günlük ve 14 adet bölgesel gazete olduğu tespit edilmiştir. Bunlar; Krone Zeitung, Heute, Kleine Zeitung, Österreich, Kurier, Der Standart, Oberösterreihische Nachrichten, Tiroler Tageszeitung, Die Presse, Salzburger Nachrichten, Vorarlberger Nachrichten, Neu Vorarlberger Tageszeitung adlı gazetelerdir. News, Profil ve Falter ise ülkenin en önemli haftalık dergileridir.

Bu gazetelerden Heute ve Österreich bedava dağıtılmaktadır. 2012/13 yıllarında yapılan medya analiz çalışmalarında Avusturya toplumunun yüzde 72,5'u, yaklaşık 5 milyon 240 bin kişi mutlaka bir günlük gazete okumaktadır. Ülkenin gazete pazarını ise Neue Kronen Zeitung domine etmektedir ve günlük yüzde 36,2'lik bir oranla 2 milyon 616 bin kişi tarafından okunmaktadır (Ulrich, 2014: 10-11).

1955 yılında kurulan resmi devlet televizyonu ORF, bugün Avusturya'nın en büyük medya kuruluşudur. 2013 yılında gerçekleştirilen bir analize göre televizyon bazında ulusal pazarın yaklaşık yüzde 37,2'si; radyo bazında ise pazarın yüzde 74'ünü elinde bulundurmaktadır (Ulrich, 2014: 31). ORF televizyon kanalı uzun yıllar televizyon yayıncılığı tekelinde bulundurmuştur. 90'lı yılların ortalarından itibaren liberalleşme sürecinin başlaması sonrası yapılan yasal değişikliklerle birlikte, özel televizyon yayıncılığının önü açılmış oldu. 2003'de ulusal düzeyde ilk özel kanal ATV kuruldu. Bunu PULS 4, OCTO TV, SERVUS TV, SIXX AUSTRIA ve LT1 TV takip etti (Zauner, 2008: 103). Bu kanalların yanında yerel ve bölgesel düzeyde yayın yapan televizyon kanalları ile ulusal ve yerel düzeyde birçok radyo bulunmaktadır.

ORF[1] televizyonu, göçmenlere yönelik "Heimat Fremde Heimat" adıyla ilk defa derli toplu bir televizyon programı gerçekleştirdi. Bunun yanı sıra Report, Zib 2, Bundesland Heute ve Eco adlı programlar yapılmakta ve göçmenler kendi seslerini az da olsa duyurabilmektedir (Hayır, 2014: 105).

Yabancı düşmanlığı bir ülkede entegrasyonu etkileyen en önemli faktörlerin başında gelmektedir. Örneğin; Neue Krone Zeitung, Kurier, Die Presse, Heute ve Österreich gibi sağ eksenli konservatif gazetelerde, Avusturya'da yaşayan yabancılar daha çok suç içerikli haberlerde kendilerine yer bulmaktadırlar. Bu tarz gazetelerde yabancılar genellikle giyim tarzları, deri renkleri, dini ve etnik kimliğe vurgu yapılarak haberleştirilmektedirler. Afrikalılar ve Müslümanlar (özellikle Türkler) bu bağlamda ele alınmaktadırlar. Göçmenler haberlerde, korkulması gereken kişiler olarak yansıtılmaktadır. Göçmenler genelde medya yayınlarında negatif bir fotoğrafla temsil edilmektedir. Bu tarz haberler, Avusturya'da gömenler üzerine negatif bir algının oluşmasına ve yayılmasına önayak olmaktadır. Bir ülkede gazete ve televizyonlarda göçmenler hakkında yapılan haberler, göçmenlerin hangi çerçevede ele alındıkları, nasıl bir tematik fotoğrafla yansıtıldıkları entegrasyonun akıbetini belirlemektedir.

1 Avusturya devletinin, göçmenlerin medyada temsili konusundaki politikası, uzun yıllar sadece kendi yerli azınlıklarıyla (Hırvat, Macar ve Slovenler) sınırlı tutulmuştur. Bu topluluklara yönelik, bu toplulukların dilinde resmi devlet kanalı ORF birtakım programlar yayınlanmıştır. Göçmen azınlıkların medyada temsili ise, 1990'lı yıllarda yaşanan politika değişimiyle gerçekleştirilmiştir (Böse ve Kogaj, 2002).

Yaşadığımız çağda kitle iletişim araçları hayatımızın her alanına müdahale etmektedir. Kitle iletişim araçları bir ülkede farklı kimlik, etnik, dinsel kökenden insanlar hakkında oluşturulan düşmanca algılar konusunda doğrudan etki gücüne sahiptir (Volf ve Bauböck, 2001: 125). Günlük yaşam deneyimlerimiz ve pratiğimiz, algılarımız, tutumumuz kitle iletişim araçlarının doğrudan ya da dolaylı müdahalesiyle şekillenmektedir. Bu bağlamda, çokkültürlü yapıya sahip bir toplumda farklı etnik köken, grup ve uluslardan bir araya gelmiş toplulukların birbirleriyle etkileşim içerisine girmeleri, birbirlerini kabullenmeleri noktasında o ülkede ulusal ve yerel medya kuruluşlarının yayınları oldukça önemlidir.

Karin Zauner tarafından yapılan bir araştırmada; her 100 kişiden 37'si Avusturya'nın bir göçmen ülkesi olduğunu, her 100 kişiden 100'ü göçün Avusturya için gerekli olduğunu, her 100 kişiden 45'i kitle iletişim araçlarının azınlıkların sesi olduğu yönünde görüş bildirmiştir. Kitle iletişim araçlarının Avusturya'da entegrasyon süreçlerini negatif mi etki ediyor? sorusuna, % 60'ı "evet" cevabını vermiştir. Bunlardan yüzde 20'si medyanın entegrasyonu engellediğini, yüzde 40'ı ise hem negatif hem de pozitif etkilediği konusunda görüş bildirmiştir. Fakat genel kanı, Avusturya'da, kitle iletişim araçlarının entegrasyon konusunda negatif etkileri olduğu yönündedir (2011: 411-412).

Avusturya'da Yaşayan Türkiye Kökenli Göçmenler

20. yy. boyunca Avusturya göç hareketleri için çok önemli bir ülke konumundaydı ve Doğu Avrupa'dan Batı (merkez) Avrupa'ya geçiş kapısı gibi temel bir konuma sahipti. Avusturya, diğer Avrupa ülkeleri gibi ekonomik, siyasi ve sosyal faktörlerden dolayı uzun yıllar bir geçiş ülkesi olmuştur.

Avrupa genelinde 1918 ile 1950 yılları arasında yaklaşık 20 milyon insan göç etmek, yer değiştirmek zorunda kalmıştır (Fassmann ve Münz, 1996: 13). Almanya 1945 – 1988 yılları arasında 14 milyon civarında insana (işçiye) kapılarını açmıştır. Bunların büyük çoğunluğunu İtalya'dan gelen işçiler oluşturuyordu. Daha sonra 1960'lardan itibaren sırasıyla İspanya, Portekiz, Yunanistan ve Yugoslavya'dan; 1970'lerde ise Türkiye, Fas ve Tunus'tan işçi ve aileleri göç etmiştir (Gouma, 2004: 59).

Avusturya'ya, İkinci Dünya Savaşı'ndan itibaren yoğun olarak göç dalgası yaşanmaya başladı. Bu dönemde yaklaşık 2 milyon göçmen belli bir süreyle sınırlandırılmış oturma izni ile Avusturya'ya geldi. Savaşın sonunda 6,5 milyon nüfusu olan Avusturya'ya yaklaşık 3,5 milyon insan; yerinden yurdundan göçe zorlanmış kişiler, sığınmacılar, mülteciler, siyasi göçmeler, trans göçmenler, işçiler ve aileleri değişik nedenlerle göç etmiştir (Zierer, 1998: 8-9). Özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, Doğu Blok'undan ülkeye siyasi ve ekonomik nedenlerle mülteciler akın ettiler. Savaştan sonra, Amerikan yardımlarıyla (Mahrshall Planı) Almanya ve Avusturya ekonomilerinin canlanma belirtileri göstermesi beraberinde işgücü ihtiyacını açığa çıkardı. Diğer ülkelerden temin edilen göçmen işçilerle işgücü açığı kapatılamayınca, Almanya, ardından Avusturya 1960'lı yıllarda Türkiye kökenli göçmen işçilere kapılarını açmak durumunda kaldılar. Dolayısıyla Türkiye kökenli göçmenlerin Avusturya'ya göçü 1964 yılında iki ülke arasında imzalanan "İşgücü Tedarik Anlaşması" ile başlamıştır ve bu süreç

günümüze kadar devam etmektedir (Soytürk, 2012: 2319). Günümüzde, Türkiye'den Avusturya'ya göç her ne kadar küçük rakamlarla ifade edilir noktaya gelmiş olsa da, geçmişte yoğun olarak yaşanan işçi göçünün bir sonucu olarak Avusturya'da bugün azımsanmayacak derecede (300 bine yakın)[2] Türkiye kökenli azınlık bir kitle yaşamaktadır. "Bugün Türkiyeli nüfus, 50 yılını geride bırakırken, Avusturya'ya 'yeni vatan' (ikinci vatan) diye bakmaktadır; geleceğini bu gerçeklik temelinde tasarlayıp inşa etmeye" (Şimşek, 2014: 168) çalışmaktadır.

Avusturya'ya "misafir işçi" (Gastarbeiter) statüsüyle gelen birinci jenerasyon, eş ve çocukları Almanca öğrenme konusunda ciddi sorunlar yaşadılar. Birçoğu temel eğitimden (zar zor bitirdikleri) sonra mesleki eğitime yönelmek zorunda kaldılar. Matura[3] düzeyinde Almanca öğrenenlerin sayısı ve matura sınavını başarıp üniversiteye devam etmiş olanların sayısı oldukça düşüktür (Zarif-Zadeh, 2010: 52). Monika Potanski'nin 2010'da Avusturya Entegrasyon Fonu için hazırlamış olduğu rapora göre; Türkiye kökenlilerin yüzde 68'i, zorunlu eğitimi ancak bitirmektedir (2010: 3). Diğer yandan, 2009'da yayınlanmış entegrasyon raporuna göre, Türkiye kökenli azınlıkların ülkede kalma süresi uzadıkça ülkeye aitlik duygusu da bir o kadar artmakta olduğu sonucuna varılmıştır. Avusturya'da doğmuş çocuklarla Türkiye'de doğup Avusturya'ya gelenler arasında kıyaslama yapıldığında ise; toplumsal entegrasyon konusunda, Avusturya'da doğmuşların ülkeye ait olma duygusunun daha kolay geliştiği ileri sürülmüştür. Bu gruplar hem Almancayı daha iyi konuşmaktadır hem de göçmen çocuğu olarak doğdukları bu ülkede edindikleri arkadaşlar, ilişkiler, eğitim süreçleri vs. dolayısıyla ülkeye olan bağları daha da artmaktadır. Diğer yandan, Türkiye'de doğup da Avusturya'da emekliye ayrılanların büyük çoğunluğu doğdukları ülkelerine (Türkiye'ye) geri dönmüşlerdir (Ulram, 2009: 23).

Gelinen aşamada Türkiye kökenli azınlık kitle, göçmen olarak geldikleri Avusturya'da birçok alanda kurumsallaşma temelinde ciddi mesafe kat etmekte ve seslerini Avusturya parlamentosundan kamuoyuna duyurma konumuna erişmiş durumdadırlar.

Örneğin, Türkiye kökenli göçmenleri temsilen 2008'de ilk kez Alev Korun "Yeşiller Partisi" milletvekili seçildi. Ardından 2013'te yapılan seçimle Alev Korun, Aygün Berivan Arslan ve Nurten Yılmaz ülke parlamentosuna giren milletvekili oldular. "Artık sadece işçilerden oluşmayan, her meslek ve gelir düzeyinden insanı kapsayan" (Şimşek, 2014: 178) Türkiyeli göçmen kitleleri, misafir işçilikten parlamenterliğe uzanan, çeşitli meslek grupları içinde kendilerine alan açmış konumdalar.

Son 15-20 yıllık süreçte, Türkiye kökenli göçmenler gerek yaşanan ekonomik kriz gerekse başka sebeplerden dolayı tekstil, gıda ve turizm gibi çeşitli sektörlerde faaliyet yürütmeye başladılar. İşveren olarak restoran zincirleri, kebap büfeleri, kitapçılar, seyahat acenteleri, çeviri büroları, video dükkânları, sebze-meyve dükkânları, market zincirleri, araba tamir dükkânları, kuaförler, kasaplar ve banka şubeleri gibi daha birçok alanda işveren durumuna geldiler (Zarif-Zadeh, 2010: 89-90).

2 "Avusturya'nın 8.4 milyon küsur nüfusu içindeki 1 milyon 500 bin küsur kişinin göçmen kökenli ve yabancı statüsünde, bunun 515 bin küsurunun 'İslam dairesi' içinde sayıldığı...Türkiye kökenli nüfus 274.700 kişiden oluşuyordu. Hıristiyan Ermeniler ve Asuriler dışında, geriye kalan 270 binin üzerindeki Türkiye kökenli kitle 'İslam dairesi' içinde hesaplana geldi..." (Şimşek, 2014: 143).

3 *Matura*, üniversite öncesi yapılan eğitimdir, liseyi bitirme sınavıdır. Bir üniversiteye/yüksekokula devam etmek için genellikle *matura* eğitimi şart koşulmaktadır.

Türkiye kökenli göçmeler bugün Avusturya'nın hemen hemen birçok şehrinde değişik amaçlarla birtakım yerel ve bölgesel düzeyde dernekler kurarak örgütlenmişlerdir. Örneğin; Yozgatlılar, Sinoplular, Karadenizliler derneği vs. gibi. Bu örgütlenmenin yanında çeşitli öğrenci dernekleri, akademik örgütler, meslek birlikleri, ticaret ve sanayi odaları, kadın dernekleri, sanatsal kurumlar, çeşitli hizmet kurumları, iş ve işçi haklarını temsil eden sendikal kuruluşlar, basın yayın ve medya kurumları gibi hayatın her alanında oluşturdukları yapılarla kurumsallaşmayı ileri düzeye taşımışlardır.

Türkiye Kökenli Göçmenlerin Avusturya'da Medya Yayıncılığı

Daha önceki bölümde bahsedildiği gibi, Avusturya'da yaşayan Türkiye kökenli azınlık kitleler, her alanda kurumsallaştığı gibi medya alanında da kurumsallaşmayı başarmışlardır. Medya organları, diğer bir deyişle kitle iletişim araçları bir topluluğun entegrasyonu ve asimilasyonu konusunda pozitif ya da negatif etkide bulunurlar. Bu bağlamda, bir ülkeden başka bir ülkeye göç etmiş gruplar, topluluklar için ana dilde yayın yapan kitle iletişim araçları oldukça önemlidir. Kendi toplumlarıyla olan ilişkilerinin sürmesi anlamında ana dilin unutulmaması ve yeni kuşaklara öğretilmesi, eski kültürel değerler ve geleneklerin devamı, yeni toplumsal-kültürel norm ve değerlerin öğrenilmesi temelinde ana dilde yayın yapan medya organlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca, göçmen konumunda oldukları toplumun medya organlarıyla (okuma ve izleme temelinde) olan ilişkileri, bulundukları topluma uyum sağlama ve entegre olma konusunda ciddi katkılar sağlayacaktır. Anadilde yayın yapan medya organlarının bir diğer önemi ise azınlık alarak yaşadıkları ülke hakkında olup bitenleri kendi anadillerinde takip etmek ve anlama kolaylığı sağlamaktadır.

Almanya'da özellikle Türkiye kökenli göçmenler üzerine yaptıkları çalışmalarla bilinen Geissler ve Pöttker; ana dilinde yayın yapan medya organlarının göçmenlerin yaşamlarının ayrılmaz bir parçası olduğuna vurgu yapmaktadırlar. Yazılı basının önemli olduğunu, fakat daha önemli olanın ise TV yayınları olduğunu ileri sürerler. Anadilde yayın yapan medya organlarının her iki kültür için de köprü işlevi gördüğüne dikkat çekmektedirler. Geissler ve Pöttker, özellikle ikinci ve üçüncü jenerasyonun doğup büyüdüğü Avusturya'da, kendi anavatanlarıyla bağlantı kurmalarını sağlamak, öz kültürel değerlerini, anadillerini ve etnik kimliklerinin yok olup gitmesini önleme noktasında, etnik medyaya önemli görevler düştüğünü dile getirmektedirler (2006: 76).

Türkiyeli göçmenlerin Avusturya'da Türkçe gazetelerle olan ilişkisi, bazı gazetelerin Avrupa'da dağıtıma sokulmasıyla başlamıştır. 1971'de Hürriyet, 1972'de Milliyet, 1973'te Milli Gazete, 1988'de Türkiye Gazetesi, 1990'da Cumhuriyet Hafta ve Zaman, 1992'de Dünya Hafta, 1995'te Evrensel, 2000'de Vakit ve 2002'de de Tercüman" sırasıyla Avrupa'da dağıtıma girmiştir. Özgür Politika, Hürriyet, Milliyet, Türkiye ve Zaman gazeteleri uzun zamandan beri direkt Avrupa'da çıkarılmaktaydı (Şimşek, 2014: 438) Sen (2001: 101), Avrupa'da yayın yapan bu gazetelerin fonksiyonunun; sadece anayurtlarındaki gelişmeler hakkında bilgi vermek olmadığını; özellikle Avrupa'da, Almanya'da yaşayan Türkiye kökenli göçmenlerin kaygılarını dile getirmek olduğuna dikkat çekerek onları, göçmenlerin Avrupa'daki sözcüsü ilan etmektedir.

Türkiyeli göçmenlerin Avusturya'da kendi anadillerinde medya yayıncılığı ise ilk olarak dergicilikle başlamıştır. Bu konuda "Türkiye'den Avusturya'ya Göçün 50 Yılı" adlı kitabında Hüseyin Şimşek (2014: 438-439) şu bilgileri aktarmaktadır:

> Türkiye kökenli nüfusun medya çalışmaları ise, dergicilikle başladı. Kısa süre ayakta kalabilmiş dergi örnekleri, 1970'lerin başına kadar uzanır. Ancak 1990'ların sonlarına ve 2000'lerin başına kadarki dönemde, uzun ömürlü Türkçe ya da Türkçe-Almanca yayınlara pek rastlanmaz. Halen çıkmakta olan 10'un üzerinde dergi ve gazete var. Bunların ilk ikisi 1999 içinde yayın hayatına başladı. Geri kalanların hepsinin gündeme geliş süreci, 2000-08 arasıydı. 2000'lerin ilk on yılı içinde, adeta bir furya yaşandı. Aynı süreçte, bir yandan da ilk radyo yayınları yapılır oldu. Onları televizyon programları izledi.

Dolayısıyla, ilk olarak dergicilik üzerinden başlayan yayıncılık süreci birtakım gazetenin kurulmasıyla daha ileri bir noktaya taşınmıştır. Türkiye kökenli göçmenlerin Avusturya'da kendi dillerinde aylık olarak çıkarmış oldukları başlıca gazeteler (bu gazetelerden birkaçı Almanca ve Türkçe olarak çift dilli yayın yapmakta) şunlardır:

Öneri (1999), Zaman Avusturya (1992), Yeni Vatan (1999), Medyatik (2000), Aktüel (2002), Post (2002), Pusula (2003), Yeni Hareket (2003), Avusturya Günlüğü (2005), Ajans (2006), Sendika (2007), Yeni Nesil (2008), Dewa (2008), Haber Wien (2008), Hayat (2010).

Yıldız, bütün bu gazetelerin; Avusturya'da yaşayan Türkiye kökenli insanları aktüel konularda bilgilendirmek, problemlerini kamusal alanda açık bir şekilde tartışmak ve entegrasyon konusunda gerekli özveriyi göstermek gibi tek bir amacının olduğunu söylemektedir (2009: 43).

Gazeteler dışında, Radyo Orange ve Okto TV'de Türkiye kökenli göçmenler kendi dillerinde hazırlayıp sundukları kimi programlar yapabilmektedirler. Avusturya'da, 1998 yılında yapılan düzenlemeyle çok dilli radyo yayıncılığının önü açılmış oldu ve böylece Türkiye kökenli göçmenler kendi ana dillerinde radyo yayıncılığına başlama imkanı buldular. İlk yayınlar Viyana'da Radyo Orange bünyesinde Türkçe, Kürtçe ve Zazaca olarak gerçekleşmiştir. Sonraki yıllarda St. Pölten, Innsbruck gibi başka eyaletlerde de radyo yayıncılığının önünün açılmasıyla buralarda da birtakım programlar yapılmaya başlanmıştır (Şimşek, 2014: 444-445).

Türkiye kökenlilerin Avusturya'da televizyon programlarının ilk olarak 2006'da başladığını belirten Şimşek, televizyon yayıncılığı konusunda şu bilgileri aktarmaktadır:

> Avusturya'da, 2006'dan beri yapılagelen Türkçe tv programları, iki tarzda sürdürülüyor. İlk tarz; program bu ülkede hazırlanıyor, ama Türkiye'deki veya o kanalın Avrupa'ya yönelik yayın kuşağında ya da Almanya'daki Türkiye kökenlilere ait televizyon kanalı bünyesinde ekranlara geliyor. Özcesi, program Avusturya'dan ve bu ülkeden temalar üzerine kuruluyor, ama başka bir ülkedeki kanalda yayımlanıyor. İkinci tarz; program hem bu ülkede hazırlanıyor, hem de bu ülkedeki bir tv kanalında yayımlanıyor (2014: 447).

Türkiye menşeli televizyon kanalların (Kanal D, ATV, Türk Show, TGRT, TRT gibi) ve Avrupa'da kurulan bazı televizyon kuruluşları (Su TV ve Yol TV gibi) göçmenlere yönelik yayınlarının dışında; Avusturya'daki Türkiyeli göçmenler, Radyo Orange gibi çok sesli bir konseptle kurulan Okto TV bünyesinde kendi programlarını yapma imkanına sahiptirler.

Türkiye Kökenli Göçmenlerin Avusturya'da Medya Tüketim Alışkanlıkları

Avusturya'da yaşayan Türkiye kökenli göçmenlerin kitle iletişim araçları ile olan ilişkisi üzerine yapılmış olan araştırmalarda şu sonuçlara varılmıştır.

Monika Potanski tarafından 2010 yılında Avusturya Entegrasyon Fonu için hazırlanan raporun[4] verilerine göre;

Tv İzleme

Türkiye kökenli göçmenlerin yüzde 77'si günlük TV izlemektedir. Diğer göçmenlerin izleme oranları ise yüzde 70'lerin altında kalmaktadır. Türkiyeli göçmenlerin yüzde 65'i uydu üzerinden TV izlemektedir. Türkiyeli göçmenlerin yüzde 76'si Türkçe yayın yapan TV kanallarını izlemeyi tercih etmektedir. Türkiye kökenliler arasında Avusturya TV'lerini izleyenlerin oranı ise yüzde 30 civarındadır. Türkiyeli göçmenlerin yüzde 33'ü günde 2-3 saat, yüzde 10'nu 3-4 saat, yüzde 15'i 4 saat, ve sadece yüzde 13'ü 1 saat veya 1 saatten daha az TV izlemektedir.

Günlük Gazete Okuma

Türkiyeli göçmenlerin Türkçe yayınlanan günlük gazeteleri okuma yüzde 21 iken, Avusturya günlük gazetelerini okuma oranı yüzde 30 civarındadır.

Internet Kullanma

Türkiyeli göçmenlerin yüzde 43'ü günlük internete girerken, yüzde 39'u ise hiç internet kullanmamaktadır.

Bir diğer araştırma ise, Dr. Peter Hajek ve Mag. Alexandra Siegl tarafından 2012 yılında İçişleri Bakanlığı için hazırladıkları rapordur. Raporun verilerine göre; Türkiye kökenli göçmenler yüzde 88 oranıyla TV izlemekte; yüzde 68 oranıyla İnternet kullanmakta; yüzde 49 oranıyla günlük gazete takip etmekte; yüzde 27 oranıyla radyo dinlemekte ve yüzde 12 oranıyla da çeşitli dergi magazinsel yayınları takip etmektedir.

Dr. Peter Hajek ve Mag. Alexandra Siegl'in ulaştığı sonuca göre;

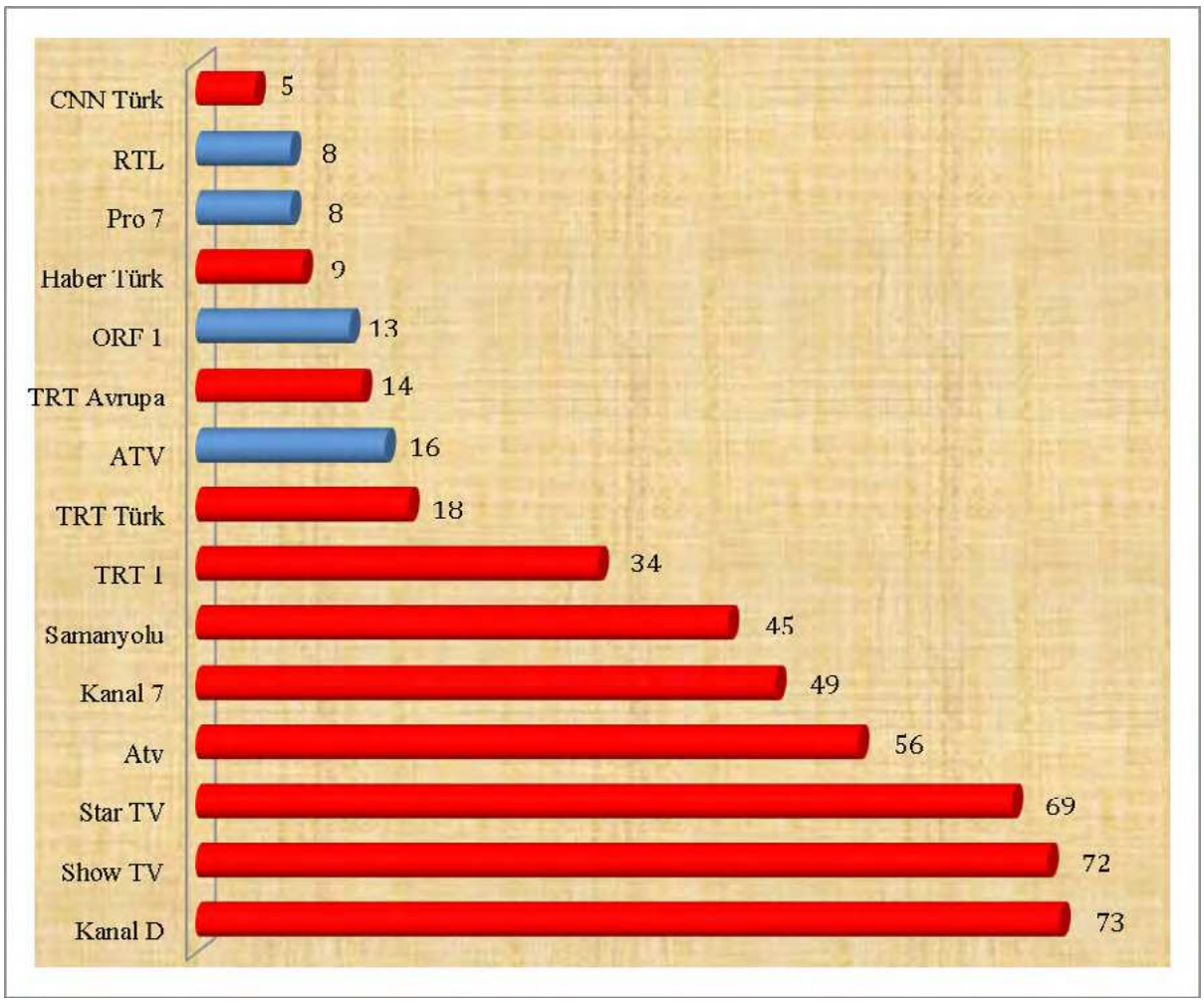
Tv İzleme Tercihleri

Rapora göre, Türkiyeli göçmenlerin Avusturya'da düzenli günlük TV izleme tercihlerinde ilk 8 sırayı Türkiye televizyon kanalları paylaşmaktadır. Bunlar sırasıyla; Kanal D yüzde 73, Show TV yüzde 72, Star TV yüzde 69, Atv yüzde 56, Kanal 7 yüzde 49, Samanyolu yüzde 45, TRT 1 yüzde 34 ve TRT Türk yüzde 18'dir. Bir Avusturya özel TV kanalı olan ATV ise yüzde 16'lik bir oranla ancak 9. sıraya yerleşmektedir; Avusturya resmi devlet kanalı ORF ise yüzde 13 oranla[5] ancak 11. sırada kendisine yer bulmaktadır. CNN Türk, yüzde 5'lik bir izleme oranıyla listenin en sonuna yerleşmiştir (2012: 8).

4 Türkiyeli göçmenlerin kitle iletişim araçlarıyla olan ilişkisinin verilerini, *GFK Migranten und Fernsehen in Österreich* 2007, 2008 verilerinden yararlanmıştır (Potanski, 2010: 30-35).

5 Avusturya resmi devlet televizyonu ORF'nin Türkiye kökenli göçmenler tarafından izlenme oranın % 13 cıvarında seyretmesi düşündürücü bir rakam. Bunda iki faktör etkili olmaktadır: Birincisi; Türkiye menşeli televizyonlara uydu üzerinden kolayca ulaşılması. İkinci önemli bir faktör; ORF televizyonunda göçmenlere (Türkiye kökenli göçmenlere) hitap eden, göçmenleri temsil edebilecek doğru düzgün bir programın yayınlanmıyor olması. Üçüncü bir faktör ise; Türkiye kökenli göçmenlerin özellikle ilk kuşağın Almanca diline yeterince hakim olamayışı...

Tablo 1: Düzenli Televizyon Kanalı İzleme

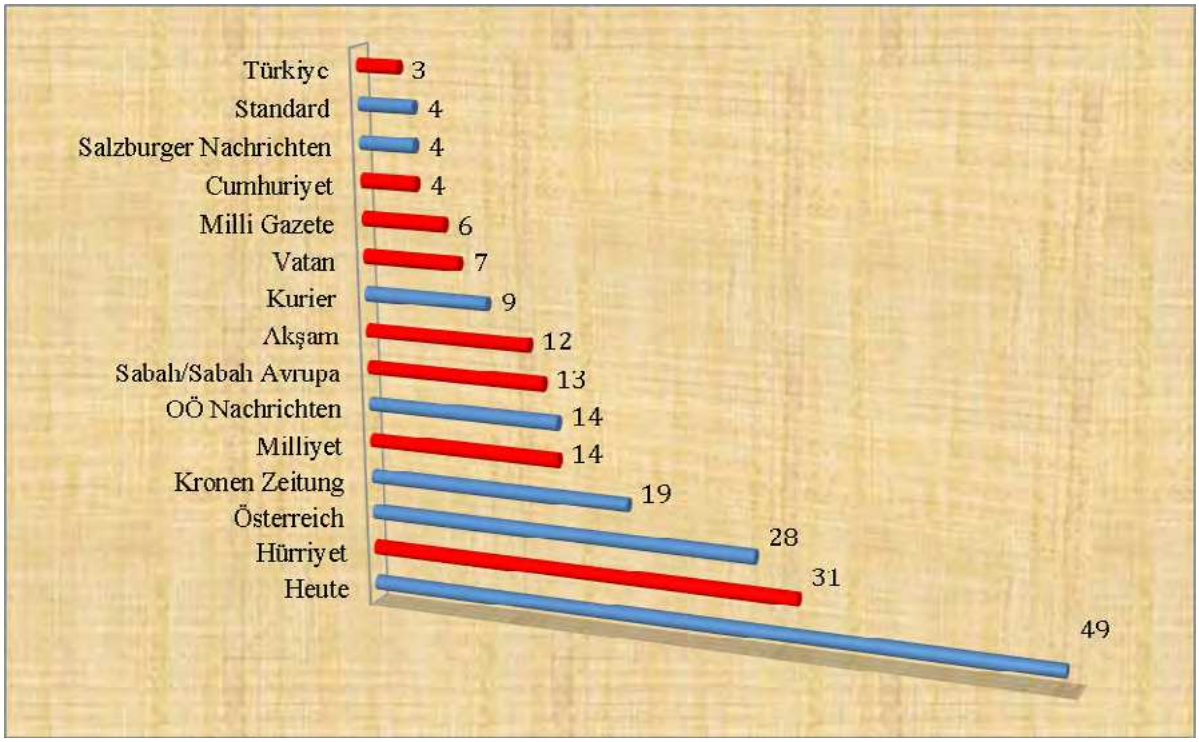
(Tablodaki kırmızı renkler Türk TV kanallarını; mavi renkler ise Avusturya ve Alman kanallarını göstermektedir)

Kaynak: "Mediennutzungsverhalten von Muslimen in Österreich, Forschungbericht" (Hajek und Siegel, 2012: 8).

Gazete Okuma Tercihleri

Rapora göre; birinci sırada Heute (bedava dağıtılıyor) yüzde 49, ikinci sırada Hürriyet yüzde 31, üçüncü sırada Österreich (bedava dağıtılıyor) yüzde 31, dördüncü sırada Krone Zeitung yüzde 19, beşinci sırada Milliyet yüzde 14, altıncı sırada Sabah yüzde 13, yedinci sırada Akşam yüzde 12 oranla en çok okunan gazetelerdir. Metrolarda bedava dağıtılan magazinsel Heute gazetesi Türkiyeli göçmenler tarafından en çok okunan gazetedir. Hürriyet Milliyet, Sabah ve Akşam gazeteleri Türkiye kökenli göçmenlerin Avusturya'da en çok takip ettiği ve okuduğu Türkçe gazetelerdir. Raporda, okuma oranlarına göre 15 gazete arasında yapılan sıralamada birinci sırayı Heute, son sırayı ise Türkiye gazetesi paylaşmaktadır (2012: 16).

Tablo 2: Düzenli Günlük Gazete Okuma

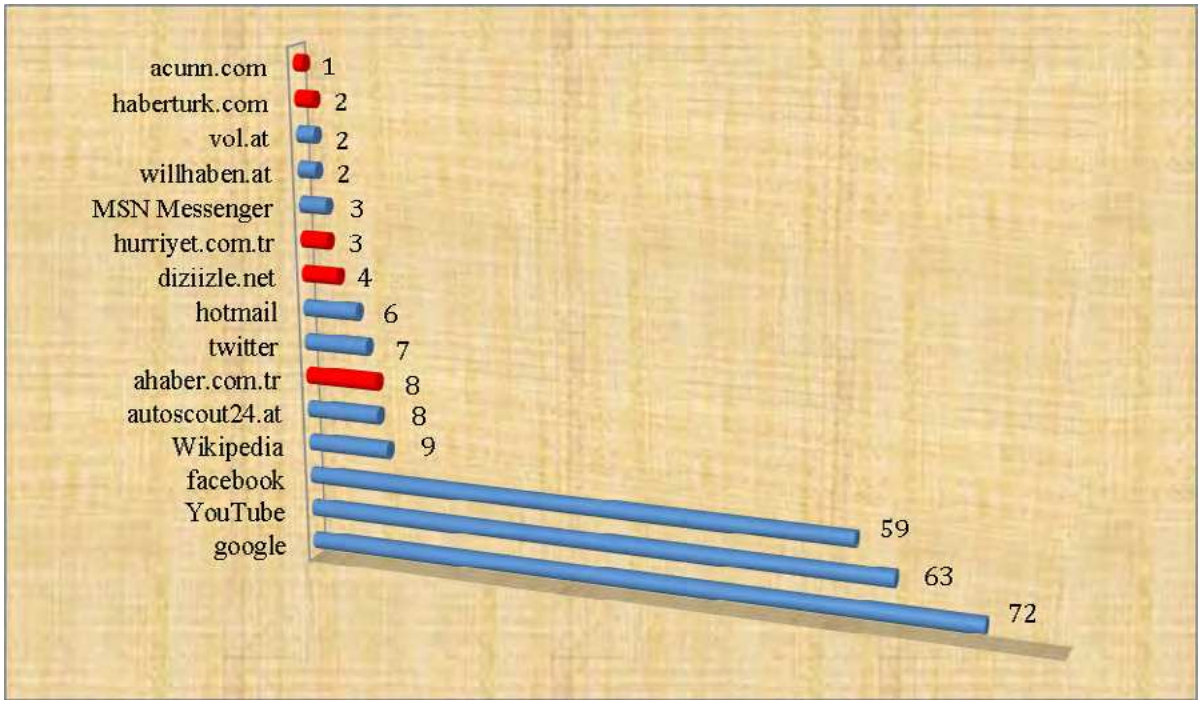
(Tablodaki kırmızı renkler Türk gazetelerini; mavi renkler ise Avusturya gazetelerini göstermektedir)

Kaynak: "Mediennutzungsverhalten von Muslimen in Österreich, Forschungbericht" (Hajek und Siegel, 2012: 16).

Internet Sayfası Tercihleri

Rapora göre, Türkiye kökenli göçmenler daha çok kendi dillerindeki web sayfalarını tercih etmektedirler. Aşağıdaki tabloya göre bunlardan; ahaber.com.tr, diziizle.net, hürriyet.com.tr ve habertürk.com adli siteler Facebook, Google ve Youtube'nin yanında en çok kullandıkları internet sayfalarıdır. Sıralama; Google yüzde 72, YouTube yüzde 63, Facebook yüzde 59, ahaber.com.tr yüzde 8, twitter yüzde 7, diziizle.net yüzde 4, hürriyet.com.tr yüzde 3, habertürk.com yüzde 2, acunn.com yüzde 1 şeklinde yapılmıştır (2012: 11-12)

Tablo 3: Düzenli İnternet Sayfası Kullanma

(Tablodaki kırmızı renkli portallar, Türkiye menşeili portallardır)

Kaynak: "Mediennutzungsverhalten von Muslimen in Österreich, Forschungbericht" (Hajek und Siegel, 2012: 12).

Yukarıdaki iki araştırmanın verilerine dayanarak, Avusturya'da yaşayan Türkiye kökenli göçmenlerin kitle iletişim araçlarını takip ve tüketimi konusunda, göçmenlerin daha çok Türkçe yayın yapan medya organlarını tercih ettikleri sonucu çıkmaktadır.

Avusturya'da yaşayan Türkiye kökenli göçmenlerin sadece kendi anadillerindeki medya organlarını değil, özellikle yaşadıkları toplumun dilindeki medya organlarını da takip etmeleri, göçmenlerin toplumsal entegrasyon ve uyumuna olumlu katkı yapacağına inanılmaktadır. Böylece göçmenler, kendi soydaşlarından oluşan kapalı bir topluluk içinde yaşamak yerine yaşadıkları toplumun bir parçası olabilmek için ülkedeki politik, kültürel, sosyal ve aktüel olayları takip edebilecektir. Geißler (2008), Trebbe ve Weiß (2001) ve Hafez (2002) gibi iletişim bilimcilere göre göçmen kökenli kişilerin medya organlarını takip ederken hangi dili tercih ettikleri konusu önemlidir. Göçmenlerin içinde yaşadıkları toplumun dilinde medya kurumlarını takip etme oranı arttıkça, entegrasyon oranları da bir o kadar artmaktadır. Dolayısıyla etnik azınlıkların, toplulukların göçmen olarak yaşadıkları ülkelere uyum sağlama, entegre olmaları noktasında medya organlarıyla olan ilişkileri azımsanmayacak derecede etkili olmaktadır. Çokkültürlü toplumlarda entegrasyonun başarılı olup olmaması noktasında medya tüketim süreçleri önemli rol oynamaktadır (Şentürk-Kara, 2013: 3).

Sonuç

Bugün birçok ülkede, özellikle sanayileşmiş toplumlarda, ülke gündemlerini belirleyen göç, göçmenlik sorunu, insanlığın yeryüzünde varoluşuyla ortaya çıkmış bir olgudur ve geçmişte olduğu gibi günümüzde de sürekli devam eden bir süreçtir. İnsanları göç etmeye çevresel, siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik gibi çeşitli faktörler sebep olmaktadır. Dünyanın giderek global bir boyut kazandığı ve kıtalar arası, ülkeler arası insan hareketliliğinin gittikçe yoğunlaştığı bu çağda, "göç etmek" çeşitli kavramlarla ifade edilmektedir. Bunlar; işçi göçü, evlilik, aile birleşimi göçü, öğrenci göçü, siyasi göç (politik veya başka nedenlerle iltica etmek, mültecilik) ve isteğe bağlı göçlerdir. Göçen insanların vardıkları yerde, kendileri için yabancı olan kültüre entegre olup o kültürün gelenek-görenek ve toplumsal norm ve yasaları içerisinde hem kendi kültürel alışkanlıklarını, dilini ve dinini korumak hem de göç ettikleri kültüre uyum sağlamak durumundadırlar. Bu bağlamda entegrasyonun sağlanması noktasında kitle iletişim araçlarına hayati düzeyde ihtiyaç duyulmaktadır. Çokkültürlü bir toplumda kitle iletişim araçları üzerinden yapılan yayınlar, medya kurumlarının göçmen politikası, entegrasyonun akıbetini belirlemektedir. Kitle iletişim araçlarının pozitif temelde yayınlar yapması çokkültürlü bir ülkede toplumsal entegrasyonu güçlendirmekte, negatif yönde yayınlar yapması ise desentegrasyona hizmet etmektedir.

Önemli bir göçmen ülkesi konumundaki Avusturya'da, Türkiye kökenli göçmenlerin yaklaşık elli yıllık bir geçmişi bulunmaktadır. Gelinen aşamada Türkiye kökenli azınlık kitleler, göçmen olarak geldikleri Avusturya'da siyasi, politik, kültürel ve ekonomik olarak birçok alanda kurumsallaşma temelinde ciddi mesafe kat etmektedirler ve seslerini Avusturya parlamentosundan kamuoyuna duyurma konumundadırlar. Avusturya'da yaşayan Türkiye kökenli azınlık kitleler her alanda kurumsallaştığı gibi medya alanında da kurumsallaşmayı başarmışlardır. İlk olarak dergicilikle başladıkları medya yayıncılığı bugün birçok gazete, radyo ve televizyon programlarıyla devam etmektedir. Avusturya'da yaşayan Türkiye kökenli göçmenlerin medya tercihleri hakkında yapılan bilimsel çalışmalarda; Türkiyeli göçmenlerin daha çok kendi anadillerindeki kitle iletişim araçlarını tercih ettikleri sonucuna varılmıştır. Buna, Türkiye menşeili televizyon kanallarına ve gazetelere kolayca ulaşmak doğrudan etki etmektedir. Diğer yandan Avusturya medya kurumlarının gerek yabancılara yönelik olumsuz tutumları ve gerekse içeriksel eksikliği göçmenlerin kendi dillerindeki yayınları takip etmeye yöneltmektedir. Dil ise diğer bir etmendir.

Kaynaklar

Aziz, Aysel, (2013). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Bonfadelli, Heinz, (2007). "Die Darstellung ethnischer Minderheiten in den Masssenmedien", Heinz Bonfadelli ve Heinz Moser (Hrsg.), Medien und Migration,

Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, s. 95-116.

Böse, M., ve Kogoj, C., (2002). "Minderheiten und elektronische Medien in Österreich" SWS-Rundschau, Heft 3, s. 293-307.

Burkart, Roland, (2002). Kommunikationswissenschaft: Grundlagen und Problemfelder, Wien-Köln-Weimar: Böhlau Verlag.

Ceylan, Nergis, (2009). Integrationsfunktion der Medien, Masterarbeit, Publizistik- und Kommunikationswissenschaft der Universität Wien, Viyana.

Çamdereli, Mete, (2008). İletişime Giriş, İstanbul: Dem Yayınları.

Duden (1999). Das große Wörterbuch der deutschen Sprache, Manheim: Duden Verlag.

Fassman, H., ve Münz, R. (1996). Migration in Europa: Historische Entwicklung, aktuelle Trends und politische Reaktionen, Frankfurt am Main: Campus Verlag.

Geißler, R., ve Pöttker, H. (2006), Integration durch Massenmedien: Medien und Migration im internationalen Vergleich, Mass Media-Integration, Bielefeld: Transcript Verlag.

Gouma, Assimina (2004). Migration und Medien: Mediennutzung, Identität und politische Partizipation der GriechInnen in Wien, Diplomarbeit, Human- und Sozialwissenschaftlichen Fakultät der Universität Wien, Viyana.

Hayır, Celal (2014). "Warum macht der ORF keine Programme für die fastdreihunderttausend Menschen mit türkischem Migrationshintergrund in Österreich?", The Journal of International Social Research, 7 (30), s. 101-110.

Hajek, P., ve Siegl, A. (2012). "Mediennutzungsverhalten von Muslimen in Öst erreich(Forschungsbericht)",https://www.google.at/search?q=Mediennutzungsverhalten +von+Muslimen+in+%C3%96sterreich+%28Forschungsbericht%29&ie=utf-8&oe=utf 8&gws_rd=cr&ei=vbrdVs3aHomgUfPxtuAL, Erişim Tarihi: 10.01.2016.

Herczeg, Petra (2010). "Integration durch Kommunikation. Fünf Thesen über einen notwendigen kommunikationswissenschaftlichen und gesellschaftlichen Diskurs", Tobias Eberwein ve Daniel Müller (Hrsg.), Journalismus und Öffentlichkeit: Eine Profession und ihr gesellschaftlicher Auftrag, Wiesbaden: VS Verlag, s. 167-180.

Kröll, Friedhelm, (2011). "Einblicke, Grundlagen sozialwissenschaftlicher Denkweisen" Hannes Haas ve Rudolf Richter (Hrsg.), Wien: Braumüller Verlag.

Maletzke, Gerhard, (1987). "Integration, eine gesellschaftliche Funktion der Massenmedien", Hannes Haas (Hrsg.), Mediensysteme, Wien: Wilhelm Braumüller Verlag, s. 161-168

McQuali, D., ve Windahl, S., (2010). İletişim Modelleri, Konca Yumu (cev.), Ankara: İmge Kitabevi.

Nuschler, Franz, (1995). Internationale Migration: Flucht und Asyl, Opladen: Leske Budrich.

Potkanski, Monika, (2010). ÖIF-DOSSIER 2010, Türkische Migrant/-inen in Österreich.Zahlen,Fakten,Einstellungen,http://www.integrationsfonds.at/oeif_dossiers/tuerkische_migrant_innen_in_oesterreich_zahlen_fakten_einstellungen, Erişim Tarihi: 20.12.2015.

Pürer, Heinz, (1998). Einführung in die Publizistikwissenschaft: Systematik, Fragestellungen, Theoriensaetze, Forschungstechniken, Konstanz: UVK-Medien.

Sen, Faruk, (2001). "Türkische Fernsehsender in der deutschen Fernsehlandschaft", Ausländerbeauftragte der Ferein und Hansestadt Hamburg..(Hrsg.), Medien Migration Integration, Berlin: Vistas Verlag, s. 101-220.

Soytürk, Mehmet (2012): Türkiye'den Avusturya'ya İşgücü Göçü,http://www.turkishstudies.net/Makaleler/901358301_128Soyt%C3%BCrk%20Mehmet_S-2313-2328.pdf, Erişim Tarihi: 08.12.2015.

Şahin, Cengiz, (2001). "Yurt Dışı Göçün Bireyin Psikolojik Sağlığı Üzerindeki Etkisine İlişkin Kuramsal Bir İnceleme", Gazi Üni. Gazi Egitim Fakültesi Dergisi, 21(2), s. 57-67.

Şimşek, Hüseyin, (2014). Türkiye'den Avusturya'ya Göçün 50 Yılı. İstanbul: Belge Yayınları.

Şentürk-Kara, Eylem, (2013). "Medya Aracılığıyla Kültürlerarası Entegrasyon: Almanya Örnegi. Alanya'da Yaşayan Türklerin Medya Sektöründe Görev Almasının Kültürlerarası Entegrasyona Etkisi", Gümüşhane Üni. İletişim Fakültesi Dergisi, 2 (1), s. 1-25.

Treibel, Annette, (1999). "Migration in modernen Gesellschaften: Soziale Folgen von Einwanderung, Gastarbeit und Flucht", Weinheim/München: Juventa Verlag.

Treibel, Annette, (2003). Migration in modernen Gesellschaften, Weinheim/München: Juventa Verlag.

Ulram, Peter A., (2009). Integration in Österreich, Im Auftrag der Bundesministerium für Inneres, Gfk-Austria GmbH, http://medienservicestelle.at/migration_bewegt/wp-content/uploads/2011/05/GfK-Integration-in-%C3%96.pdf, Erisim Tarihi: 10.01.2016.

Urlich, Andreas, (2014) ,Medien in Österreich, https://www.bka.gv.at/DocView.axd?CobId=57669, Erişim Tarihi: 3 Şubat 2016.

Volf, P., und Bauböck, R., (2001). Wege zur Integration: Was man gegen Diskriminierung und Fremdenfeindlichkeit tun kann, Klagenfuhrt : Celovec.

Yaylagül, Levent, (2010). Kitle İletişim Kuramları: Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar, Ankara: Dipnot Yayınları.

Yıldız, İsmail, (2009). Die lokalen türkischsprachigen Zeitungen in Wien und deren Funktion beim Integrationsprozess", Masterarbeit, Publizistik- und Kommunikationswissenschaft der Universität Wien, Viyana.

Zarif Zadeh, Sussan, (2010). Türkischstämmige Minderheit in Österreich: Der Einfluss der Einwanderer/Zuwanderer - dargestellt am Beispiel der türkischen Minderheit - auf die soziale und pädagogische Landschaft in Österreich seit der zweiten Republik (1945 - 2010), Magisterarbeit, Pädagogik der Universität Wien, Viyana.

Zauner, Karin, (2011). Zuwanderung - herausforderung für ÖsterreichsMedien, Dissertation, Publizistik- und Kommunikationswissenschaft der Universität Wien, Viyana.

Zauner, Karin, (2008), Einstellungen von ChronikjournalistInnen österreichischer Tageszeitungen zu den Themen Migration und mediale Integration von MigrantInnen im Kontext ihres Rollenverständnisses, Masterarbeit, Publizistik- und Kommunikationswissenschaft der Universität Wien, Viyana.

Zıllıoğlu, Merih, (1996). İletişim Nedir?, İstanbul: Cem Yayınevi.

Zierer, Brigitta, (1998). Politische Flüchtlinge in österreichischen Printmedien, Wien: Braumüller.